

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
Кафедра організації судових та правоохоронних органів

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА
Кафедра правосуддя

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

м. Харків,
23 квітня
2018 року

УДК 347.97/99(042.5)

A43

Редакційна колегія: професор Л. М. Москвич (голова)
доцент О. В. Щербанюк
доцент І. О. Русанова
доцент Л. А. Остафійчук
доцент І. В. Юревич
асистент І. А. Бутирська
асистент Я. О. Ковальова
асистент А. С. Ребриш

Відповідальність за зміст тез несуть автори.

Актуальні проблеми судового права : матеріали Міжнар. наук.-
A43 практ. конф. (Харків, 23 квіт. 2018 р.) / редкол.: Л. М. Москвич (голова)
та ін. – Харків : Право, 2018. – 506 с.

ISBN 978-966-937-413-4

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми судового права», яка відбулася 23 квітня 2018 року у Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого за участю відомих вітчизняних науковців та практиків. В основу книги покладено доповіді, виголошені учасниками конференції, які торкаються різноманітних аспектів розвитку судового права.

УДК 347.97/99(042.5)

ISBN 978-966-937-413-4

© Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2018
© Видавництво «Право», 2018

ЗМІСТ

НАУКОВЦІ ТА ПРАКТИКИ

Абрамшиц А. В. ОСНОВНІ АСПЕКТИ РЕФОРМУВАННЯ ФУНКЦІЙ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ.....	15
Афанасьєв В. В. ПОЗИТИВНІ ВИМОГИ ДО ПРИВАТНИХ ВИКОНАВЦІВ ...	17
Бабикова В. С. ЦИВІЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ НАД ДІЯЛЬНІСТЮ ПРОКУРАТУРИ.....	18
Баканінова Н. М. ПРО ТЕНДЕНЦІЮ ДИСИСТЕМАТИЗАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО СУДОУСТРІЙ ТА СТАТУС СУДДІВ.....	20
Біленька Г. А. ВИДАТНІ СУДОВО-МЕДИЧНІ НАУКОВЦІ ХАРКІВЩИНИ..	23
Бірюкова А. М. АДВОКАТУРА УКРАЇНИ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	24
Брищев О. В. НОВИЙ ГОСПОДАРСЬКИЙ ПРОЦЕС – КРОК ВПЕРЕД, ДВА НАЗАД.....	27
Бутирський А. А. СУДДІВСЬКИЙ РОЗСУД У ГОСПОДАРСЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ.....	29
Бутирська І. А. ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ СПРОЩЕНОГО ПОСІЛОВОГО ПРОВАДЖЕННЯ У ГОСПОДАРЬКИЙ ПРОЦЕС УКРАЇНИ.....	30
Вельк Корнелия НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ ПРИНУДИТЕЛЬНОГО ИСПОЛНИТЕЛЬНОГО ПРОИЗВОДСТВА В ГРАЖДАНСКИХ И ХОЗЯЙСТВЕННЫХ ДЕЛАХ ГЕРМАНИИ.....	32
Вільчик Т. Б. ОРГАНІЗАЦІЯ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ ТА ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ.....	40
Гегманцев О. В. УНІФІКАЦІЯ ЦПК, ГПК і КАСУ ЯК НАПРЯМОК ІНТЕГРАЦІЇ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА В СИСТЕМІ ПРАВА УКРАЇНИ.....	44
Глинська Н. В. СУДДЕСТВОРЕНЕ ПРАВО В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ЯКОСТІ.....	46
Городовенко В. В. НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ СУДДІ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПРОВЕДЕННЯ СУДОВОЇ РЕФОРМИ.....	47
Дімітров М. К. ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ЗДІЙСНЕННЯ ПРЕДСТАВНИЦТВА ПРОКУРАТУРОЮ УКРАЇНИ.....	49
Деменчук М. О. ДО ПИТАННЯ ПРИНЦИПІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЄДНОСТІ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ ВЕРХОВНИМ СУДОМ.....	51
Демчина Т. Ю. ЮРИДИЧНА ПРИРОДА ПРИНЦИПУ НЕЗАЛЕЖНОСТІ АДВОКАТУРИ.....	52
Дем'яненко І. В. СТАЖУВАННЯ ЯК НЕОБХІДНИЙ ЕЛЕМЕНТ ДОБОРУ КАНДИДАТІВ НА ПОСАДУ СУДДІ.....	55
Жукевич І. В. ПРОБЛЕМИ ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ, ДІЙ АБО БЕЗДІЯЛЬНОСТІ ВИКОНАВЦІВ ЯК ФОРМИ СУДОВОГО КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОНАННЯМ РІШЕНЬ У ЦИВІЛЬНИХ СПРАВАХ.....	57
Іваницький С. О. ДОБРОЧЕСНІСТЬ АДВОКАТА.....	59

СУДДІВСЬКИЙ РОЗСУД У ГОСПОДАРЬСЬКОМУ СУДОЧИНСТВІ

Згідно ст. 2 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» суд, здійснюючи правосуддя на засадах верховенства права, забезпечує кожному право на справедливий суд та повагу до інших прав і свобод, гарантованих Конституцією і законами України, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Основним завданням господарського судочинства є захист прав та інтересів учасників господарських відносин. Здійснюючи правосуддя у господарських справах, суд керується нормами закону як матеріального, так і процесуального. Проте, не завжди матеріальний закон детально регулює спірні правовідносини, що обумовлене з одного боку швидким розвитком економічного життя, а з іншого – недосконалістю законодавства. Крім того, кожний суддя має право на власне розуміння і бачення норм матеріального права, що призводить до різного застосування одних і тих самих правових норм. З цього приводу Й.О. Покровський справедливо зазначав, що суддя ніколи не був і ніколи не може стати механічним застосовувачем закону, логічною машиною, що автоматично викидає свої рішення [1, с. 95].

Що стосується процесуального закону (Господарський процесуальний кодекс України (далі – ГПКУ)), то він не завжди категоричний у виборі дій судді у певних випадках, що дає останньому можливість вчинення процесуальних дій на власний розсуд у таких випадках. Наведені обставини обумовлюють існування суддівського розсуду у господарському судочинстві.

Суддівський розсуд слід відрізняти від внутрішнього переконання судді. Так, О.К. Черновський вважає, що суттєву роль у формуванні внутрішнього переконання відіграють такі різні за своїм змістом поняття, як совість, інтуїція та правосвідомість [2, с. 64], а на думку Т.В. Степанової внутрішнє переконання існує поза правом та незалежно від нього [3, с. 234]. У свою чергу, у ч. 2 ст. 79 ГПКУ йдеться про те, що питання про достатність доказів для встановлення обставин, що мають значення для справи, суд вирішує відповідно до свого внутрішнього переконання, а відповідно до ч. 1 ст. 86 ГПКУ суд оцінює докази за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на всебічному, повному, об'єктивному та безпосередньому дослідженні наявних у справі доказів. Таким чином, внутрішнє переконання судді стосується доказів у справі і не вирішує питань права.

Суддівський розсуд має місце у кожній господарській справі, оскільки, вирішуючи господарський спір, суддя повинен вибрати саме той варіант, який є єдиним правильним для певної правової ситуації. При цьому слід зазначити, що не завжди у судді є вибір із варіантів вирішення спору, який пропонують сторони. Це обумовлено тим, що відповідач може взагалі не з'явитись у судове засідання і не надати своєї правової позиції, або ж позиція і позивача і відповідача є хибною, тобто суд обирає

третій варіант, власний (наприклад, спір про визнання права власності, в якому предмет спору належить третій особі, а не позивачу або відповідачу).

Особливо гостро стоїть питання суддівського розсуду у випадку відсутності законодавства щодо спірних правовідносин. У такому випадку суддя може застосувати аналогію закону або аналогію права, що теж буде проявом суддівського розсуду. Якщо ж сторони відступили від норм закону, який регулює модель їхніх правовідносин, і у такому випадку сторони діють на власний розсуд, суд може застосувати звичай ділового обороту, що теж буде суддівським розсудом.

Суддівський розсуд повинен базуватись, у першу чергу, на принципі верховенства права, під яким Конституційний Суд України у своєму рішенні від 02.11.2004 р. розуміє панування права в суспільстві. Верховенство права, вказує Конституційний Суд України, вимагає від держави його втілення у правотворчу та правозастосовну діяльність, зокрема у закони, які за своїм змістом мають бути проникнуті передусім ідеями соціальної справедливості, свободи, рівності тощо [4].

Також слід зазначити, що суддівський розсуд не повинен бути безмежним, щоб не перерости у суддівське свавілля. Межі суддівського розсуду у матеріальному праві обмежуються положеннями законодавства, а у процесуальному праві – окремими процесуальними інститутами, до яких можна віднести процесуальні строки та принципи. Перевищення меж суддівського розсуду може бути підставою для дисциплінарної або навіть кримінальної відповідальності судді.

Таким чином, суддівський розсуд є необхідним елементом розгляду господарських справ судом, який проявляється як у матеріальному, так і у процесуальному аспекті і полягає у виборі суддею саме того варіанту вирішення господарського спору, який є єдиним правильним для певної правової ситуації.

Використана література:

1. Покровский И.А. Основные проблемы гражданского права. М.: Статут (в серии «Классика российской цивилистики»), 1998. 353 с.
2. Черновський О.К. Теоретичні засади та прикладні аспекти сучасної судової психології: монографія. Чернівці: Технодрук, 2014. 352 с.
3. Степанова Т.В. Процесуальний статус учасників позовного провадження у господарському судочинстві: теоретико-правові та праксеологічні аспекти: монографія; НАН України, Інститут економіко-правових досліджень. Одеса: Фенікс, 2017. 494 с.
4. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 69 Кримінального кодексу України (справа про призначення судом більш м'якого покарання) від 02.11.2004 р. № 15-рп/2004. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v015p710-04> (дата звернення: 11.04.2018).